

Childhood's End av Arthur C. Clark

ISBN 0-345-44405-1

Introduktion

Arthur C. Clark är en av de mest kända kulturförfattarna inom den tidiga sciencefictionlitteraturen och Childhood's End är en av hans mest lästa böcker. Likt "2001 – A Space Odyssey" (som är ett annat av hans verk) så är det en vision om framtiden, en framtid i rymden. Titeln Childhood's End syftar på hur mänskligheten får besök av en utomjordisk ras som är teknologiskt överlägsna oss och vi tvingas att "växa upp". Boken är skriven på tidigt 50-tal, en tid då andra världskriget var färskt i minnet men rymden var helt outforskad, vi hade inte ens skickat upp den första satelliten. Detta gör i efterhand boken spännande på ett helt nytt sätt då hälften av dåtidens sciencefiction redan är passerad på skalan för vår tekniska utveckling.

Jag skulle här vilja passa på att förklara att denna bokrecension samtidigt försöker utvärdera de vetenskapliga aspekterna av boken och detta medför att bl.a. hela bokens handling framgår av denna text. Så om du har tänkt att läsa boken föreslår jag att du hoppar över kommande text och går direkt till min "rekommendation".

Earth and the overlords

Boken börjar 20 år in i framtiden (1970) och USA och USSR är djupt involverade i ett "space-race" om att skicka upp den första raketten i rymden. Dock blir de stoppade på mållinjen av ett besök från yttre rymden då de näst intill allsmäktiga "overlords" (O.L.) kommer på besök. Utomjordingarna visar sig leva efter mottot:

"hatred for cruelty, passion for order and justice"

och de har inga starka önsknings om att ta över världen utan utser istället en "övervakare" av jorden vid namn Karellen som ser till att mänskligheten sköter sig. De opererar även efter en "need to know basis" och människorna får inte ens se hur utomjordingarna ser ut. Endast en ambassadör från mänskligheten tillåts direktkontakt med dem för att kunna ta emot instruktioner. Det visar sig senare att O.L. inte har några superkrafter utan bara ett bra minne, mycket kunskap och en högt utvecklad teknik men detta räcker för att snabbt utrota krig, apartheid och andra otrevligheter på jorden. Året hinner bli 2020 och vi märker ett annat övergripande resultat av utomjordingarnas ständiga närvaro, eftersom de redan har kommit så mycket längre än oss i sin utveckling försvinner drivkraften att själv utvecklas och rymdraketerna som höll på att byggas 50 år tidigare är ännu inte färdiga.

The golden age

Trots att forskningen avstannat och mänskligheten lider av allmän uttråkning eftersom våra grannplaneter Mars och Venus redan är utforskade, brott finns inte längre och det finns inte ens några spännande nyheter att titta på så har mänskligheten gått in i en gyllene tidsålder. Anledningen är att året nu är 2050 och byggandet av robotfabriker och avskaffandet av alla jordens arméer och valutor tillsammans med andra omfattande åtgärder har lett till att arbetsveckorna numera är på 20 h och vardagen präglas för samtliga människor av ett enormt välstånd. Jorden är enigare än någonsin, alla pratar engelska, New York är jordens centrum och allt är frid och fröjd. O.L. håller sig fortfarande i bakgrunden och filosofin om en enda övermakt som endast behöver visa upp sig för att alla ska känna sig trygga verkar fungera fint.

Under tiden får vi veta att de egentligen samlar in fakta om planetens mer tveksamma vetenskaper, inom det parapsykologiska området, och det är här som boken tyvärr övergår från att vara "utomjordingar i rymdskepp"-sciencefiction till "parapsykologiska fenomen"-fiction.

The last generation

Åren går och det är nu 2070. Karellen gör här sitt första publika framträdande och förklarar hur de räddat oss från oss själva. Vi var inte redo att möta honom förrän nu och vi kunde definitivt inte överleva utan någon som visade oss vägen. Tonen är inte mer tragiskt sorgsen än överlägset skrytig när han förklarar att:

"the stars are not for man".

Det sänds numera 500 timmar radio och TV varje dag (i boken alltså, i verkligheten måste det idag vara mångdubbelt detta) och en genomsnittlig människa ser på TV 3 timmar om dagen. Dessutom har köket och traditionell matlagning ersatts med en "food central" som distribuerar mat till folket, (skrämmande likt hel/halv-fabrikat och mikrovågsugnar). Författaren beskriver hur degenererade vi blivit av detta och det är ingen munter bild vi får av vårt förfall i latheten.

En nutida intressant liten del av boken kommer när huvudpersonerna (som i allmänhet inte får så stort utrymme i boken) är med om en tsunami. Vilken tur att de har en seismografvarnare som varnar alla i tid och inga behöver skadas. Vilken otur dock att vi i verkligheten inte lär oss av våra misstag lika bra utan att de många dödsfallen i en tsunami på Hawaii 1945 som författaren säkerligen hade färskt i minnet var tvungna att upprepas i Sydostasien julen 2004.

Sen förlorar boken helt kontakt med den klassiskt fina rymdkänslan den startade med och går numera helt över till att handla om jordens alla barn, som i någon masspsykos helt plötsligt utvecklas till en helt ny ras med bl.a. telekinetiska krafter. Vi får förklarat för oss att det är detta som O.L. var här för att förbereda oss för och att hela vår ras har utvecklats till ett "högre tillstånd". Alla "vanliga" människor kommer tyvärr helt enkelt att dö ut och de av bokens huvudkaraktärer som fortfarande är med oss har inte så mycket annat val än att acceptera situationen. En kort tid går och barnen har numera utvecklat ett gemensamt medvetande och inte längre några fysiska behov. Det tar inte lång tid förrän de är färdiga med sin transformation och i den sista fasen mot ett tillstånd av ren energi exploderar jorden och O.L. reser vidare mot en ny civilisation med uppdraget att hjälpa dem att "utvecklas".

Arthur C. Clark

Det märks att Clark vet vad han pratar om när det kommer till astronomi och fysik genom hela boken och det kanske inte är så konstigt eftersom han var en av de ledande vetenskapsmännen på sin tid inom områden som fysik, matematik och astronomi. Vi förstår även att han var väl insatt i de begränsningar som naturlagarna sätter och att han bara tänjer på de allra osäkraste områdena. Han har mottagit flera utmärkelser både för sina kunskaper och forskningsresultat så väl som för hans litterära förmåga. Vi ska nu titta lite närmare på den vetenskap han tilldelar O.L. i boken och vilka prognoser han gjorde om vår tekniska utveckling här på jorden.

Science-fiction

Vi kan börja med att rada upp några av de framför allt tekniska lösningar som han förklarar för oss som borde vara mer eller mindre revolutionerande på 50-talet men som idag inte får många att höja på ögonbrynen.

Nämligen kloning (de diskuterar i boken om O.L. är klonade), datorer (som poängteras är mycket snabba räknemaskiner, men inte magiska på något sätt), farkoster och byggnader som klarar mycket högt tryck (dvs. ubåtar och undervattensbaser), och 3D-simulationer. De har även spårningsutrustning som idag skulle klassas som föråldrad, avancerade drivsystem till svävande farkoster, hologram utrustat med sensorer och DNA-test för att kunna identifiera människor. Dock har jag hittat två saker som han likt många andra författare i genren trodde skulle komma mycket tidigare än det visat sig, nämligen flygande bilar, för som vi alla vet så finns det ju "mer plats i luften", och terraforming, dock denna gång inte av t.ex. Mars utan av obeboeliga delar av vår egen planet.

Den delen av framtidsvisionen som inte kopplas till mer tekniska lösningar (eller paranormala psykologiska fenomen som jag helt lämnar utanför denna diskussion) har en gemensam röd tråd, nämligen gravitation. Pga. den låga gravitationen (bara 1/5 G) så har O.L. på sin hemplanet utvecklat vingar att flyga med, något som i och för sig faktiskt inte är en så dum tanke, om man inte tar med i beräkningarna att den mindre gravitationen även skulle medföra att atmosfären kraftigt skulle förtunnas vilket skulle försvåra flygning avsevärt. Ännu mer fascinerande är att de har förmågan att efter vilja kunna kontrollera och skapa artificiella gravitationsfält, bl.a. för att skapa zoner med ett saktare tidsflöde.

"You can call it a paralysis but it's much subtler than that. They're simply living a few thousand times more slowly than normal."

Eller för de praktiska gravitationsbältena som de bär för att de inte ska väga så mycket på en så stor planet som jorden. Deras rymdskepp drivs även de med hjälp av motorer som samlar energi runt gravitationsfält nära stjärnor. Även om det inte fungerar lika optimalt som i boken så utnyttjar ju även vi gravitationsfälten kring våra grannplaneter för att accelerera olika skepp och sonder vi skickar ut i rymden genom den så kallade slingshot-effekten.

Personligen anser jag det intressant att han valde just detta område att fantisera om, kanske kommer det naturligt då gravitationen dominerar många av de fenomenen som vi kan se i rymden men det är även ett av de områden som vi har många frågor kvar att få svar på än idag. Hur står det egentligen till med mörk materia, gravitoner och universums expansion? Något mer som är beundransvärt är att han genom hela boken är noga med sina relativistiska beräkningar och specificerar noga hur lång tid de olika rymdresorna tar med olika hastigheter över olika avstånd, allt korrekt enligt Einsteins speciella relativitetsteori. Och han är noga med att påpeka att de självklart inte färdas med överljushastigheter, något sådant är ju inte möjligt.

Politik, värderingar och tankar om existens

Författaren lägger hela tiden in tydliga värderingar i boken, inte minst om vikten att vara utbildad i samhället och samtiden. Som exempel på detta berättar en av karaktärerna i boken hur han skämdes när han fick frågor av utomjordingarna om hur vår vardagsteknik fungerade och han insåg att han inte hade en aning. Han pratar om demokrati och kommunism, hur mycket friare och finare det är att leva i västvärlden och vilket förtryck hela USSR är utsatt för. Det är inte heller svårt att dra paralleller mellan O.L.:s övervakande, överlägsna position och USA:s önskan om att i verkligheten vara en slags världspolis.

Religionen får sig även en rejäl smäll när införandet av en "historie-TV" (en TV som man kan se tillbaka i tiden med) "avslöjar" samtliga religioner och helt utplånar dem, detta med undantag av buddismen som enligt författaren bygger på ett budskap till skillnad från de andra som bygger på myter och mirakel.

I samband med detta så tas även äktenskapet bort och ersätts med ett motsvarande kontrakt som skrivs mellan två människor, detta går till skillnad från det tidigare dock att tidsbestämma till valfritt antal år.

Han varnar även för faran av massförstörelsevapen vilket kanske dock inte är så konstigt med tanke på hans deltagande i det nyss utspelade andra världskriget. Något som jag däremot själv reagerade över att han inte ville förändra eller såg som ett problem var miljöfrågor, som tydligen inte upplevdes som ett framtidsproblem på 50-talet ens för de allra mest visionära människorna.

Slutligen ställer han sig (och oss) frågan om vår vetenskap är fullständig eller om det är något fundamentalt som den utelämnar?

”Yet your mystics, though they were lost in their own delusions, had seen part of the truth.”

Rekommendation

Kortfattat så kan man säga att detta är en mycket inspirerande sciencefiction. Även om boken vänder från klassisk sciencefiction till mer alternativ paranormal psykologi, en utveckling som jag helst inte hade sett. Kanske eftersom jag personligen tycker om att läsa om framtidsutopier som bygger på avancerad teknologi men förmodligen pga. att det känns som en motsägelse att först klaga på religion och allt som inte bygger på absolut vetenskap för att sedan beskriva hela mänsklighetens framtid som en blandning av masspsykos och massmutationer. Det känns även som om han har för bråttom i slutet och flera av hans liknelser från den tidigare delen av boken börjar komma tillbaka, utan att det får den kanske tänkta funktionen av återkoppling och känslan av en ny början. Det är dock som sagt en överlag mycket väl skriven och enormt fascinerande tidsskildring av framtiden sedd från 50-talet och jag kan faktiskt inte göra något annat än att rekommendera den för andra att läsa.

Recensionen är skriven av Andreas Myrin,
som en del av kursen "Interstellär kommunikation" för Maria Sundin.
Göteborgs Universitet, 2006-05-02.